

Suomen Naisyhdistys  
**25-vuotias.**

1884—1909.





Suomen Naisyhdistys  
**25-vuotias.**

1884—1909.



Helsinki 1909,  
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Osakeyhtiö.

Voi olla eri mieltä siitä, mikä on onnellisempaa: elää suuren aatteen murrosaikana, jolloin pieninkin ala on voitettava vaivalla ja uhrauksilla, vaiko myöhemmin aikoina, jolloin varsinainen työ sujuu tasaisesti ja keskeytymättä valmiiksi muokattulla pohjalla.

Ensimmäinen innostus tekee taistelun vääryyksiä ja ennakkoluuloja vastaan helpoksi, tekee sen että vaivat ja voitot tuntuvat yhteisiltä. Siinä on uutisviljelijän iloa. Myöhempi aika kokee vähemmän vaivaa ja hiljaisempaa iloa. Kynnetyt vaot vihannoivat, satoa odotetaan varmalla luottamuksella. Kaikki käy tasaisesti, taistelutta, ensimmäisen raskaan työn hedelmät nautitaan muistamatta mitä uhria se on kysynyt. Se on passiivinen tyytyväisyys toista lajia kuin ensimmäisten menestysten kalliisti ostettu ilo.

Aatteiden murrosaikana eläminen on tavallaan onni, jota nuoremmat sukupolvet syystä voivat kadehtia edeltäkävijöiltään. Ne, jotka ovat olleet mukana raivaamassa ensimmäisiä työmaita naiselle, ovat saaneet tuntea tämän edun sekä tyydytystä että vastuunalaisuutta. He ovat saaneet tuntea onnea olla mukana työssä semmoisena aikana, jolloin

voimakkaat siveelliset herätykset kaikilla aloilla suoranaisesti ja välillisesti kannattivat heidän työtään. Mutta he saivat myöskin tuntea vastuunalaisuutta siitä, millainen se perustus oli, jonka laskivat tulevien sukupolvien jatkuvalla työllä. Uutisviljelijä saa harvoin nauttia sen puun siimeksestä, jonka hän on istuttanut; mutta meidän maassa on se tavattomuus tapahtunut että sekä tienraivaava järjestö että monet yksityisetkin naiset uutisviljelijäin rivissä ovat saaneet nähdä voiton päivän.

Tällä emme tahdo väittää että äänioikeus yksin on naisasian lopullinen päämäärä, mutta se on kaikissa tapauksissa ensimmäisiä välikappaleita tämän päämäärän saavuttamiseksi. Toinen omituisuus Suomen naisasiatyössä on se, että juuri tässä kohdassa, johon otaksuttiin vaikeimmin päästävän, voitto saavutettiin.

Maamme omituinen valtiollinen asema, kansamme suhteellisesti vähäinen tieto ja kokemus valtiollisen elämän alalla sekä Suomen naisten mitätön osanotto poliittiseen työhön, verrattuna esim. Englannin naisten työhön tällä alalla, kaikki tämä näytti viittaavan siihen, että valtiollinen äänioikeus, puhumattakaan vaalikelpoisuudesta, oli niitä päämääriä, jotka meillä olivat vaikeimmin saavutettavissa. Tähän tulee vielä lisäksi se seikka, että naisasian ystävät sellaisten asianhaarain tähden, joista ei tässä tarvitse huomauttaa, saattoivat verraten vähän suoranaisesti työskennellä äänioikeuden hyväksi.

Suomen Naisyhdistyksessä äänioikeus mainittiin toivomuksena jo yhdistyksen työtä järjestet-

täessä. Julkisuudessa mainittiin asiasta ensi kerran v. 1884, yhdistyksen silloin julaistuissa säännöissä, sekä eräässä kehoituksessa 1885 vuoden valtiopäivämiehille. Tunnettua on että tämä äänioikeuden vaatiminen naisille antoi aihetta ivaan sekä yksityisesti että sanomalehdistössä. Asiasta keskusteltiin sittemmin yhdistyksessä monipuolisesti sekä erityisesti että muitten kysymysten yhteydessä; asiasta toimeenpantiin esitelmiä, sanomalehdissä siitä kirjoitettiin, julaistiinpa erityinen lentokirjanenkin ja 1897 onnistui yhdistyksen herrojen A. Herckmanin, I. Kyanderin ja K. Killisen kautta saada anomus asiasta valtiopäiville. Yhdistyksen herätys- ja valmistustyötä äänioikeusasiassa vaikeutti kumminkin se seikka, että asia naisten mielestä oli kaukaisen tulevaisuuden toiveisiin luettava: heistä oli kuin tämä asia koskisi suuria sivistysmaita ja vähemmin meitä täällä pienessä, vähän tunnetussa maassa.

Syksyllä 1904 asia sai toisen käänteän, kysymys miesten äänioikeudesta kun silloin tuli päiväjärjestykseen. Se ajatus että naiset mahdollisesti syrjäytettäisiin, kun taitamattomimmallekin miehelle myönnettäisiin äänioikeus, näytti voimakkaasti vaikuttaneen naisten enemmistöön. Oli muitakin puolueolojemme kanssa yhteydessä olevia seikkoja, jotka kehoittivat naisia toimintaan. Suomen Naisyhdistykselle oli entistä helpompi saada kysymykselle sekä esittäjiä että kuulijoita. Unhoittamaton on »naisten taisteluvuosi», syksystä 1904 kevääseen 1906, niille, jotka silloiseen työhön osaa ottivat. Tällä ajalla pidettiin Suomen Naisyhdistyksen toimesta 318 esitelmä-kokousta eri osissa maata. Tässä

ei ole paikka koskea muitten naisjärjestöjen työhön mainittuna aikana. Kaikki saivat palkintonsa valtiopäivien perustuslakivaliokunnan lausunnossa, jossa sanottiin:

»Vaalioikeuden saa myöskin nainen. Tätä säännöstä vastaan ei ole tehty mitään muistutusta valiokunnassa, joka vaan on pannut merkille, että tällä reformilla on vankka tuki meillä vallitsevissa oloissa. Maan naispuolinen nuoriso saa tosiasiallisesti saman kasvatuksen ja hankkii, erittäinkin mitä laajoihin kerroksiin tulee, jokseenkin samallaiset tiedot käytöellisissä toimissa kuin miespuolinen. Meillä saavutettu kokemus, mitä tulee naisten osanottoon yleisiin asioihin ja julkisten tointen suorittamiseen valtion ja kunnan palveluksessa, ei anna aihetta mihinkään luuloon, että he vähemmällä vastuuntunnolla ja tunnollisuudella kuin miehet tulisivat käyttämään valtiollisia oikeuksiaan».

*Toukokuun 29 päivä*, jolloin valtiopäivät hyväksyivät uuden vaalilain, *heinäkuun 20 päivä*, jolloin Keisari ja Suuriruhtinas sen allekirjotti, *lokakuun 1 päivä* (kaikki vuonna 1906), jolloin se astui voimaan, ja *maaliskuun 15 ja 16 päivä 1907*, jolloin Suomen naiset ensimmäisen kerran seisoivat vaaliurnojen ääressä ja ensi kerta valittiin edustamaan kansaansa lainlaatijain piirissä, olivat merkkipäiviä heidän historiassaan. Myöhempi aika on arvosteleva miten naiset ovat tätä uutta oikeuttaan käyttäneet. Tosiasiana pysyy kaikissa tapauksissa, että oikeus sen kautta saavutti ihanan voiton yhdessä maailman pienimmässä ja vähäpätöisimmässä maassa.



Oli varmaankin moni, joka syksyllä 1904 käsitti, mikä merkitys Suomen Naisyhdistyksen herättävällä ja valmistavalla työllä oli. Ellei tätä edellä käypää työtä olisi ollut, ei olisi voitu, niinkuin nyt tapahtui, rakentaa valmiiksi lasketulle perustukselle, sillä tämmöinen, jos kohta vaillinainen, oli kaikissa tapauksissa olemassa. Moni, joka vain laimeasti oli seurannut kaikkia niitä toimia, jotka Suomen Naisyhdistys oli alkuunpannut: esitelmiä naisasiasta, kasvatuksesta ja yleishyödyllisistä aineista, käytännöllisiä keitto- ja käsityökurseja, opetusta ja ohjausta kasvitarhanhoidossa, työnvälitystä naisille, alkeiskurssia ja kesäsiirtola työläisnaisille, käsitti nyt, että tämä kaikki oli ollut erikoishaaroja yhdestä ainoasta suuresta kasvatustyöstä naisten hyväksi, sekä sisään- että ulospäin: kasvatusta yhä paremmin täyttämään velvollisuuksiaan kodissa ja omalla työalallaan sekä kasvatusta käsittämään ja täyttämään velvollisuuksiaan ulkona yhteiskunnassa. Ettei tätä ohjelmaa aina ole voitu suorittaa siinä laajuudessa, mikä olisi ollut toivottava, riippuu yhdistyksen puuttuvista varoista ja työvoimista, sillä harvoilla järjestöillä on ollut niin vähän varoja ja niin harvoja toimivia jäseniä käytettävänä kuin Suomen Naisyhdistyksellä. Useimmiten on lesken ropo ollut sen toiminnan perusteena.

Nyt kun yhdistyksen 25 vuoden olemassa-olo hakematta tarjoo tilaisuuden luoda silmäyksen taaksepäin, saattavat seuraavat erinäiset tosiasiat tarjota mielenkiintoa. Yhteensä ne muodostavat yhden niitä monia korallisärkkiä, joita vastaan ajautuneina vääryyden ja ennakkoluulojen mahtavat laivat teke-

vät haaksirikon, ne kun ovat perustuksena muuttu-  
neille suunnille yleisessä mielipiteessä.

Suomen Naisyhdistys on vuodesta 1884 alkaen  
painosta toimittanut yhteensä 71 *julkaisua*, suomeksi  
ja ruotsiksi: kansankirjoja, elämäkertoja, kalentereja,  
lentokirjasia, sekä »Kalenterin Suomen Naisten  
työstä», tuloksena koko maata käsittävästä tiedus-  
telusta, jonka kautta saatiin tilastollisia tietoja nais-  
ten työstä eri aloilla. Teos ilmestyi yhdistyksen  
10-vuotisjuhlaan toukokuulla 1894.

Edelleen on yhdistys pitänyt viidettä sataa  
*kokousta* sekä toista tuhatta *esitelmää ja keskustelua*.  
Osa näistä esitelmistä on tietenkin tarkoittanut nai-  
sen oikeudellisen aseman parantamista, yleisen mieli-  
piteen valmistamista sille, kuin myös jalommalle ja  
oikeudellisemmalle käsitykselle naisen persoonasta  
ja hänen tehtävistään kodissa ja yhteiskunnassa.

Sitä paitsi ovat yhdistyksen jäsenet kaikkialla  
maassamme pitäneet esitelmiä, jotka suoranaisesti  
ovat liittyneet kansanvalistustyöhön yleensä. 65 eri  
paikassa on toimeenpantu n. k. „*kodin päiviä*“,  
kokouksia, joissa naista ja kotia käsittävät asiat ja  
kysymykset ovat olleet keskustelun alaisina ja yhtä-  
jaksoisissa esitelmissä valaistuina.

Hyvin tietäen mikä merkitys *hyvällä nuorisoi-*  
*kirjallisuudella* on nuorison siveelliselle kasvatukselle  
ja kehitykselle, on Suomen Naisyhdistys, Suomalai-  
sen Kirjallisuuden Seuran kannattamana, toiminut  
semmoisen aikaansaamiseksi suomen kielellä. Huhti-  
kuun 22 p. 1893 avattiin nuorisoa varten *laina-*  
*kirjasto*, joka kantaa Z. Topelius'en nimeä, hänen  
joka eläessään antoi sille voimakasta kannatustaan

ja lämmintä harrastustaan. Kirjastossa on nykyään noin 1,850 kirjaa, joista ruotsalaisia toista tuhatta ja 800 suomalaista.

Tyydyttääkseen pääkaupungin työläisnaisten sivistystarvetta, toimeenpani yhdistys 17 vuoden kuluessa sunnuntai-iltapäivinä heille *alkeiskursseja* sekä suomeksi että ruotsiksi. Näissä kursseissa kävi kaikkiaan 4,138 oppilasta, kaiken ikäisiä. Enimminkin semmoisia, jotka eivät olleet kansakoulua käyneet. Opetusta annettiin sisäluvussa, laskennossa, kirjoituksessa, ainekirjoituksessa ja kirjanpidossa. Välitunneilla heille pidettyjen helppotajuisten esitelmien luku erinäisissä aineissa nousi noin 200:aan. Näiden kurssien lakattua yritti yhdistys yhtenä vuotena semmoisille oppilaille, jotka eivät olleet kansakoulua käyneet, tehdä mahdolliseksi täydellisen kansakoulutodistuksen saamisen, avaamalla *kurssin, joka johtaisi alemman käsityöläiskoulun ylimmälle luokalle*. Tämä yritys raukesi tyhjäksi, koska asianomaiset kieltäytyivät vastaanottamasta kurssin oppilaita käsityöläiskouluun.

Jotta niille nuorille tytöille, jotka aikoivat ammattiompelijoiksi, paremman ammattiopin saaminen kävisi mahdolliseksi, perustettiin v. 1900 *valmistava alkeiskurssi* ompelijattarille. Yhdeksän vuoden kuluessa kävi tässä kurssissa 114 oppilasta. Niinikään toimeenpantiin yhtenä vuotena *havainnollinen ruuanvalmistuskurssi*, jossa kävi 346 palvelijaa.

Helppoitaa työtä hakeville naisille kaikista kansanluokista työnsaantia perusti yhdistys jo vuonna 1885 *työn- ja paikanvälitystoimiston*. Sen toiminta laajennettiin muutamina vuosina myös kai-

kenlaisten naisten käsitöiden ja kotiteollisuuden tuotteiden myyntipaikaksi. Muutamina vuosina, jolloin työnpuute oli pääkaupungissa tuntuva, toimeenpantiin köyhäin naisten käsitöiden myyjäiset. Varojen puutteessa oli yhdistys pakoitettu supistamaan tätä työn- ja paikanvälitystoimistoa vuonna 1895 siten, että siinä välitettiin paikkoja ainoastaan palvelijoille. Niiden 20 vuoden kuluessa, joina työtöimisto oli olemassa, käytti sitä 10,068 työnantajaa ja 10,489 työnhakijaa.

Vuodesta 1889 on yhdistyksen toimesta hankittu *kesälepoa maalla* 837 heikolle tahi rasitetulle ompelijattarelle ja muille heidän vertaisilleen työläisnaisille. Paitsi yksityisiä lahjoja myönnettiin tähän tarkoitukseen varoja Helsingin Säästöpankin voittovaroista ja sittemmin ovat pääkaupungin valtuusmiehet siihen antaneet vuotuisen apurahan.

Naisyhdistyksen keskuudessa perustettiin vuonna 1896 ompelijatarklubi, jonka jäsenet toimeenpanemalla kurssveja, esitelmiä ja keskusteluja koettivat työskennellä henkisen edistyksen ja käytännöllisen kehityksen hyväksi. Klubi perusti sairasapukassan, joka on jätetty Suomen Naisyhdistyksen hoidettavaksi. Muutamia pienempiä avustuksia on kassasta annettu.

Maaseudun naisille on Suomen Naisyhdistys toimeenpannut *62 kiertävää käsityökurssia*, joissa kaikkiaan on käynyt 859 oppilasta. Kurssit kestivät kuukauden ja annettiin niissä, yhdistyksen hyväksymän ohjelman mukaan, opetusta miesten, naisten ja lasten alusvaatteiden leikkaamisessa ja ompelemisessä sekä yksinkertaisen naispuvun val-

mistamisessa, niinikään opetettiin parsimista ja paikkaamista. Yhdistys hankki näihin kursseihin opettajattaret, joiden matkat ja palkat se maksoi.

Vuodesta 1896 alkaen on yhdistys toimeenpannut 136 kuusi viikkoa kestäviä *ruuanvalmistuskursseja*, joissa on ollut yhteensä 1,643 oppilasta, sekä lisäksi vielä 3 lyhyttä kurssia, joissa on opetettu marjojen, vihanneksien ja sienien säilöönpanoa. Opetajina kurseissa ovat toimineet Helsingin Kasvatusopillisen Keittokoulun suorittaneet naiset. Opetus on käsittänyt ensimmäisten perusteiden antamista yksinkertaisen ruuan valmistuksessa talonpoikaiskotien tarvetta varten sekä leipomista, kaljanpanoa, saippuan keittämistä ja heinälaatikon käyttämistä ruuanvalmistuksessa y. m. s.

Oivaltaen mikä merkitys *kasvitarhaviljelyksellä* on maalaisnaisen sivuelinkeinona, on yhdistys vuodesta 1900 palveluksessaan käyttänyt 22 kasvitarhanhoidon neuvojaa, niiden kautta levittääkseen tietoja kasvihoidossa ja herättääkseen harrastusta asiaan. Nämä neuvojat ovat toimineet 24 eri paikassa maata ja siellä olleet avullisina kyökkikasvitarhojen perustamisessa, antaen opetusta ja neuvoja niiden hoitamisessa, hedelmäpuiden ja marjapensaiden istuttamisessa ja leikkelemisessä, kasviksien maasta-ottamisessa ja niiden säilyttämisessä yli talven y. m. Niinikään on toimeenpannuissa lyhyissä kurseissa opetettu miten kasviksia ruuanvalmistuksessa käytetään. Ruuanvalmistuskursseja ja kasvitarhanneuvojia varten on yhdistys nauttinut valtioapua.

Kuopion näyttelyssä, kesällä 1906, toimeenpani

yhdistys Tampereen haaraosaston kanssa, varta vasten rakennetussa näyttelypaviljongissa, täydessä käynnissä olevan *keittokurssin*. Tätäkin varten niin- kuin myös toimittaakseen painosta kirjasen, jossa neuvottiin ruuan kypsentämistä heinälaatikossa, sai yhdistys määrärahan valtiovaroista.

Yhdistykselle hoidettavaksi jätettiin vuonna 1903 puutarhastipendi, josta 50 markkaa vuosittain, hakemuksesta, annetaan jollekin yhteisen kansan naiselle hyvin hoidetusta kasvitarhasta.

Vuonna 1890 sai yhdistys vastaanottaa pohjarahana stipendirahastoksi, joka antajan määräyksen mukaan oli kutsuttava Suomen Naisyhdistyksen ensimmäisen puheenjohtajan rouva *Elisabeth Löfgrenin* nimen mukaan. Tämän, myöhemmin useammilla lahjoituksilla kasvaneen rahaston koroista on annettu 12 stipendia à 200 markkaa ja kaksi pienempää semmoista eritoten semmoisille naisille, joiden työ on tietä raivaavaa laatua.

Yhdistyksen keskuudessa on perustettu *Fredrika Runebergin* nimeä kantava stipendirahasto. Korot tästä rahastosta jaetaan, rahaston noustua määrättyyn summaan, *kirjallisena stipendinä* naisille. Nämät stipendirahastot lukuun otettuna on yhdistys lahjoina saanut päälle 30,000 markan. Tulot 20 iltamasta, 3 arpajaisista, 13 myyjäisistä ja 3 seuranäytelmästä nousevat ainoastaan noin 19,000 markkaan.

Neiti Aleksandra Gripenberg on ollut Suomen Naisyhdistyksen edustajana Naisasiakongresseissa Washingtonissa 1888, Lontoossa 1899, Berliinissä 1896 ja 1904 sekä Köpenhaminassa 1906, neiti Meri

Topelius 1893 Chicagossa ja rouva Maria Furuhjelm 1902 Kristianiassa. Paitsi yllämainittuihin kongresseihin on yhdistys toimittanut selonteon toiminnastaan:

Pariisin näyttelyihin vuosina 1889 ja 1900, jota paitsi 1889 vuoden näyttelyssä yhdistyksen julkaisut olivat näytteelle pantuina;

Canadan naisten Kansallisliitolle, sen puheenjohtajan herttuatar Aberdeen'in pyynnöstä;

siihen juhlakokoukseen, joka 1898 pidettiin Washingtonissa Seneca Falls'in kokouksen 50-vuotispäivän johdosta. Viimemainittu julkaisu sisälsi sen ohessa selonteon niistä parannuksista, mitkä oli aikaansaatu Suomen naisen asemassa viimeisten 50 vuoden kuluessa; sekä lopuksi:

kertomuksen siitä, mitä Suomen Naisyhdistys on tehnyt kansan naisen tilan parantamiseksi, julaituna 1905 »Centralblatt des Bundes deutscher Frauenvereine» (Saksan Naisyhdistysten liiton keskuslehti) nimisessä aikakauskirjassa.

Suomen Naisyhdistyksellä on ollut kunnia ensimmäiseksi kunniajäsenekseen saada runoilija Z. Topelius'en, joka lämpimästi harrasti ja tuki yhdistyksen rientoja. Z. Topelius'en haudalle pystytettiin vuonna 1905 kuvanveistäjä Walter Runeberg'in tekemä »Ylönousemuksen enkeliä» kuvaava hautapatsas. Varojen keräyksen tätä hautapatsasta varten toimeenpani Suomen Naisyhdistys. Asia saavutti koko maassa suurinta myötätuntoa, jotta patsaan toimikunnalle patsaan valmistuttua jäi varoja vielä 7,000 markkaa, minkä summan se antoi pääkaupungissa Z. Topelius'en nimeä kantavalle ja hänen suosimalleen Nuorisokirjastolle.

Yhdistys on kunniapuheenjohtajikseen kutsunut rouva Elisabeth Lounasmaan ja neiti Aleksandra Gripenbergin sekä kunniajäseniksi everstin rouva Aurore Karamzinin ja lehtoriin, neiti Emma Åströmin.

Yhdistyksen virkailijoina näinä 25 vuotena ovat olleet:

Puheenjohtajana:	Rouva Elisabeth Löfgren	1884—1889.
”	Neiti Aleksandra Gripenberg	1889—1904.
”	Rouva Elin Sjöström	1904—1909.
Varapuh.johtajana:	Rva Hanna Heikel	1884—1887.
”	” Elin Sjöström	1887—1889.
”	” Nipu Laethén	1889—1891.
”	” Elisabeth Löfgren	1891—1895.
”	Nti Hilda Käkikoski	1895—1904.
”	” Mathilda v. Troil	1901—1904.
”	” Alma Hjelt	1904—1907.
”	Rva Tilma Forsström (Hainari)	1905—1906.
”	” Ilmi Hallsten	1906—1909.
”	” Elin Holmberg	1908—1909.
Sihteerinä:	Neiti Alma Hjelt	1884—1889.
”	Rouva Elin Sjöström	1889—1904.
”	” Ilmi Hallstén	1904—1906.
”	” Tilma Hainari	1906—1909.
Rahastonhoitajana:	Rouva Olga Aspelin	1885—1889.
”	” Anna Aspelin	1889—1894.
”	Neiti Anna Jansson	1894—1897.



Rahastonhoitajana: Nti Paula af Heurlin 1897—1898.  
” Rva Elin Holmberg 1898—1907.  
” ” Iina Tarjanne 1907—1909.

Suomen Naisyhdistys muistelee kiitollisin mielin mennyttä 25 vuoden ajanjaksoa, kiitollisena siitä, että se heikkoine voimineen on saanut toimia suuren aatteen hyväksi. Toivorikkaana se katselee tulevaisuutta kohti, sillä vaikka uuden polven naiset eivät suurestikaan harrasta naisasiatyötä, niin ei aate sellaisenaan voi pysähtyä puolitiehen. Jälkeentulevat polvet löytävät varmaankin uusia keinoja saattaaksensa aatteen lopulliseen voittoon.

---





